

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”
Directeur: G. de Pree
Hoofredacteur:
L. F. Tjijmstra

Bureau Red. en Admin.:
Noordeinde 29
's-GRAVENHAGE
Tel. 112884 - Giro 85369
Abonnementsprijs:
p. kw. f 4.—, p. Nr. f 0.35

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Voor advertenties wende men zich uitsluitend tot het Bureau Bouwmeester en v. Leeuwen, Heerengracht 60, Amsterdam.

Doorbrekend inzicht

Wanneer men het oor goed te luisteren legt, dan kan men in verschillende kringen hier te lande vaststellen dat zich daar ten aanzien van de Indische kwestie een doorbrekend inzicht ontwikkelt, dat wil zeggen, dat het gezonde verstand meer en meer de overhand krijgt, zoodat men de situatie op Java en elders in den Archipel zuiverder in haar juiste verhoudingen gaat zien. Het heeft wel lang geduurd, maar het feit mag men toch met voldoening constateeren. Het is uiteraard een gevolg van de omstandigheid, dat in ons land talrijke evacuë's uit Indië zijn aangekomen, die evenzoovele ooggetuigen zijn geweest van wat er zich op Java en Sumatra heeft afgespeeld, zoodat men thans over authentieke gegevens beschikt, welke de officieele en officieuze inlichtingen- en nieuwsdiensten in Indië ons nooit hebben kunnen of willen voorleggen. Vaak is het ontstellend, is het kortweg verbijsterend, wat men te hooren krijgt, maar even verbijsterend is de gedachte hoe schromelijk eenzijdig en onvolledig wij hier in Holland uit Indië werden voorgelicht. Wanneer men niet over de noodige „inside information” beschikt, — en die hadden wij gelukkig altijd —, dan was het ten eenenmale onmogelijk zich een juist oordeel te vormen.

Thans dus mag men van een „doorbrekend inzicht” spreken. Men is gaan begrijpen, dat de eerlijke, goede nationalist, die niets met de republiek van Soekarno, den zetbaas der Japanners, te maken willen hebben, onder geen beding vereenzelvigd mogen worden met de opstandige benden, die de bevolking terroriseeren, die moorden, plunderen en brandstichten, alles onder den roep van „merdeka”, en die een „gevel-republiekje” hebben opgebouwd, — precies zooals de Nazi's in Duitschland hebben gewerkt —, achter welken gevel zich niets bevindt, van wat de misleide massa zich voorstelt, dat er is. En niet alleen de massa. Er is zelfs een mijnheer uit de Oekraïne geweest, die in den Veiligheidsraad de overtuiging uitsprak, dat zich een massieve bouw achter dat papier-maché-geveltje bevond en hij vond warempel nog ahang ook. Maar ook dáár kan men sedert

eenigen tijd „doorbrekend inzicht”-symptomen waarnemen. Intusschen, om dichter bij huis te blijven, de menschen, die vroeger spraken „van die arme inlandertjes, die toch zeker ook recht op vrijheid hebben”, — alsof wij hen ooit als slaven hebben behandeld! —, tappen nu uit een heel ander vaatje. Zij begrijpen, dat de „vrijheid” in de republiek-Soekarno een nazi-vrijheid is en wat die beteekent, wel, dat herinnert iedereen zich nog zéér levendig.

Ook in regeeringskringen ziet men den laatsten tijd eenig licht schemeren. Dr. Van Mook heeft in een radio-rede de vorige week gezegd, dat de Ned. Indische regeering ook de bevolkingsklassen „in de rest van Ned.-Indië” zal raadplegen, welke zich vrij kunnen uiten. Die „rest van Ned.-Indië” is dan het deel buiten Java en Sumatra. Het is een gunstig teken, dat men er eindelijk toe is gekomen ook andere bevolkingsklassen te gaan raadplegen, maar het getuigt toch ook nog van groote kortzichtigheid wanneer men met twee maten gaat meten door wél de stem te willen hooren van de bevolkingsgroepen buiten Java en Sumatra en niet die op Java en Sumatra zelf. Die kunnen zich niet vrij uiten, zal de heer Van Mook direct tegenwerpen. Inderdaad, maar daar zit nu juist de kneep. Er moet met den meest mogelijken spoed voor worden gezorgd, — want het had reeds veel eerder moeten gebeuren! —, dat zij het wél kunnen doen. Dat is mogelijk, zoodra er een toestand van orde en gezag is hersteld. Daartoe bezitten wij de middelen. Alle omstandigheden zijn ons gunstig. Zelfs tal van „republikeinen” hebben dik genoeg van Soekarno's republiek. En de rest van de bevolking juicht, wanneer zij de Nederlanders weer in haar midden weet, die het in hun vermogen hebben weer rust en veiligheid van persoon en goed, weer recht en welvaart in het land te brengen.

Laat niemand willen beweren, dat wij „den nieuwen tijd” in Azië niet begrijpen. Wij maken ons sterk, dat wij ons dien beter bewust zijn dan de heer Van Mook en zijn halfzachte vrienden. „De nieuwe tijd” stelt echter niet als eisch, dat men

de Japansche nederlaag in een Japansche overwinning omzet en daarmee is de heer Van Mook hard op weg. Wij wenschen een gezond, sterk gemeenebest in de overzeesche gebiedsdeelen met een inheemsche bevolking, die het vermogen bezit tot zelfbestuur. De wegen staan daartoe open en het is misschien wel de groep, die hier voor „reactionnair” wordt uitgescholden, welke zich op de meest onbaatzuchtige wijze inspant om, „met beide voeten op den grond”, de bevolking datgene te brengen wat voor haar in een nabije toekomst van de allergrootste betekenis is. Niet door leugen en bedrog, door fantasterij en Japansch verraad. Niet door mooie leuzen en schoone woorden en veel gepraat, want dit alles is ijdel. Maar door de daad, die de werkelijkheid voorschrijft en het is juist het sterke bewustzijn van deze realiteit, die zoo heilzaam en vruchtdragend voor de volkeren van Indië zal blijken te zijn.

De heer Van Mook heeft in zijn evenbedoelde radio-rede nog durven verkondigen, dat de republiek van Soekarno de vertolking is van het diepe verlangen naar nationale zelfexpressie en ook minister Logemann denkt er nog zoo over. In dit opzicht is er dus van „doorbrekend inzicht” nog geen sprake. Intuschen, zoo héél zeker schijnen zij toch ook niet van hun zaak te zijn, want zij hebben het nu toch ook gewenscht gevonden, vertegenwoordigers van andere bevolkingsgroepen zich te laten uitspreken.

De aanwezigheid van mr. Slamet hier te lande kan en zal in niet geringe mate het „doorbrekend inzicht” bevorderen. Hij stelt zich op een volkomen reëel en zuiver standpunt: eerst orde en rust. De volksverheffing vóór alles. De wensch der waarachtige, karaktervolle nationalist was, direct na de Japansche capitulatie, den politieken strijd te laten rusten en de handen ineen te slaan om aan de zwaar bezochte bevolking en het zwaar geteisterde land nieuwe levenskracht en nieuwe bestaansmogelijkheden te brengen. De volksverheffing, een herrijzend Indië dus, vóór alles. Is dit geschied, dan kan de politieke strijd weer worden opgenomen en de rede van de Koningin is er als

voldoende waarborg, dat aan den hartewensch der bevolking tegemoet zal worden gekomen. Maar Soekarno en de zijnen hadden lak aan de ellende van land en volk. Deze profiteurs en knechten der Japanners wilden het oogenblik benutten om zich, zelfzuchtig, in het zadel te zetten. Zij hebben den chaos gesticht en het volk in nog dieper ellende gestort. Voor de voorstellen van Dr. Van Mook toonde mr. Slamet de meest mogelijke onverschilligheid; hij heeft er nauwelijks kennis van genomen. Zij zijn van geen betekenis, zoolang er geen orde en rust is. De „Indische kwestie” is een Japansch probleem. Eerst de Japs het land uit met hun wapens, óók met de wapens, die zij de extremisten in handen hebben gespeeld. Hoe zij die weer uit hun handen krijgen, is de zaak der Japanners! Zoo redeneert mr. Slamet. Hij is ook nationalist en hij heeft zijn geboorteland en zijn volk hartstochtelijk lief. Hij wil het niet zien ondergaan in den chaos, dien Soekarno heeft ontketend.

Dat willen ook wij niet. En daarom staan wij tegenover Soekarno en tegenover Dr. Van Mook en tegenover minister Logemann, zoolang de beide laatsten nog durven verkondigen, dat de „republiek” de vertolking is van de nationalistische gevoelens der bevolking. De Japansche collaborist Soekarno zal ons áltijd tegenover zich blijven vinden.

Balinesische vrouwen op weg naar een bloemenfeest.

Foto Marvo/Stevens.

Het onderwijs op Lombok

Plannen tot grootscheepsche uitbreiding.

Nu Lombok weer teruggekeerd is onder het Nederlandsch gezag sinds de landing der troepen op 27 Maart j.l., is de burgerlijke overheid druk bezig met plannen voor den heropbouw van dit eiland, zoowel in economischen als sociaal zin.

Daarbij richt zij ook haar belangstelling op het onderwijs. Want wat de Japanners op onderwijsgebied als erfenis hebben achtergelaten, is zeer droef.

Hierbij moet echter dadelijk worden opgemerkt, dat het aantal scholen onder de Japansche bezetting een aanmerkelijke uitbreiding heeft ondergaan.

In Augustus 1941 waren er op heel Lombok 88 scholen voor volksonderwijs (driejarige leergangen) en vervolgonderwijs (vijfjarige leergangen).

In April 1946 waren er 114 volksscholen (driejarige leergangen) en 30 vervolgscholen (zesjarige cursussen). Een deel van deze uitbreiding met 56 scholen was trouwens reeds voorzien in de ontwerpen der Nederlandsche overheid van vóór den oorlog.

Het aantal leerlingen, dat op dit eiland in 1932 nog slechts 5000 beliep, was in 1941 gestegen tot 12.000 en bedraagt thans 26.000. Niettegenstaande de Japanners dwang toepasten bij het schoolbezoek, is echter het absentieisme belangrijk gestegen, n.l. van 10 % tot rond 30 %. De oorzaken van het gestegen absentieisme moeten gezocht worden in het groote aantal Balische leerkrachten aan Sasaksche scholen (Baliërs en Sasaks staan van oudsher op gespannen voet), de bombardementen in oorlogstijd, de toenemende onveiligheid (rampokpartijen) en de militaire oefeningen, die de kinderen verplicht waren te houden.

Want het is goed zich voor oogen te houden, dat de uitbreiding van het aantal scholen onder het Japansche regime eenvoudigweg een onderdeel was van het Japansche propagandaplan en van de oorlogvoering. Het onderwijs werd misbruikt om de kinderen de Japansche ideologie in te pompen, om kuddegeest te kweken in plaats van initiatief en persoonlijkheid, om roofdierinstincten op te wekken, om de kinderen militair te trainen. Zoo werd er geoefend met houten geweren en de kinderen werden soms in stormpas door de velden gejaagd.

De toegenomen kwantiteit ging dus gepaard met een verminderde kwaliteit. Erger nog: de scholen deden in vele opzichten meer kwaad dan goed aan het jonge geslacht. - Gedurende de periode tusschen de Japansche capitulatie en den intocht der Nederlandsche troepen, waarin de republikeinen zich roerden, kwam hierin weinig of geen verbetering. Nog steeds geven vele onderwijzers les op een toon van een commandeerenden, schreeuwerigen onder-officier.

Dat de kwaliteit van het onderricht al dadelijk daalde na de komst der Japanners is allereerst hieraan toe te schrijven, dat de Japanners de meeste vroegere leerboeken lieten verbranden. Daarna kregen de scholen Japansche leerboekjes verstrekt, waarvan niet alleen de geest maar ook de didactische waarde beneden peil was.

Daarenboven verslaptte het toezicht van de schoolopzieners.

Wijders was natuurlijk de omstandigheid, dat een groot deel van den schooltijd voor para-militaire oefeningen werd gebruikt, evenmin bevorderlijk voor een goed onderricht der jeugd.

En tenslotte was daar de verminderde

kwaliteit der leerkrachten zelf. Wegens de uitbreiding van het aantal scholen ontstond er uiteraard een groot gebrek aan leerkrachten. Om hierin te voorzien richtten de Japanners een soort normaalschool op voor lagere school-onderwijzers (Sekolah Goeroe). Hier werden, schrik niet, in cursussen van 8 maanden, 2 jaar en 4 jaar, onderwijzers opgeleid.

Zoo kon het aantal leerkrachten worden verdubbeld, en hun bekwaamheid worden gedecimeerd.

De situatie is thans zoo, dat deze nieuwe leerkrachten, voor zoover ze hiervoor in aanmerking komen — een aantal extremistische onderwijzers is in voorloopige hechtens genomen, wat de zaak er niet eenvoudiger op maakt — eigenlijk allemaal herschoold moeten worden. Hun kennis van methodiek b.v. is letterlijk gelijk nul.

Zoo zit men dan hier met een groot aantal scholen dan vroeger, maar het toegenomen aantal heeft meer kwaad dan goed gesticht.

Intusschen is het burgerlijk bestuur van inzicht, dat zoo snel mogelijk en het aantal scholen nog uitgebreid en het peil verhoogd en tevens middelbaar onderwijs ingevoerd dient te worden.

Behalve de genoemde Sekolah Goeroe (normaalschool) is door de Japanners ook een M.U.L.O. opgericht in plaats van de vroegere H.I.S., n.l. te Mataram (de z.g. Sekolah Menengah, een school met vier klassen).

Beide scholen zijn voorloopig door de Nederlandsche overheid gesloten. Gezien echter de behoefte, waarin deze scholen voldoen en de groote belangstelling, in het bijzonder door kampong- en districts-hoofden getoond, voor het onderwijs, stelt het plaatselijke B.B. alles in het werk om deze beide scholen weer ten spoedigste te openen en op behoorlijk peil te brengen.

Het plaatselijk hoofd van het B.B.,

de C.O. A.M.A.-C.A.B. van Lombok, de heer Jacobs, heeft er voorts bij de betrokken instanties reeds op aangedrongen bovendien nog een Ambachtsschool en een A.M.S. (Algemeen Middelbare School) te openen. - Daarenboven wordt er wat het Westersch lager-onderwijs betreft gedacht aan de heropening van een H.I.S. (Hollandsch-Inlandsche School) en een Schakelschool.

De plannen zijn waarlijk van grootsche allure, speciaal wat betreft het middelbaar onderwijs (A.M.S. en Ambachtsschool).

Uit een paedagogisch, sociaal en politiek oogpunt is het van het grootste gewicht, dat deze plannen ten uitvoer worden gebracht. De plaatselijke overheid heeft bij haar argumentatie verwezen naar wat er in de Minahassa is geschied. Daar heeft de Regeering, als blijk van waardeering voor de loyale houding der bevolking tijdens de recente soldatenmuiterij, de oprichting van een H.B.S. toegezegd. Op Lombok is na de Japanse capitulatie door de bevolking tijdens de republikeinsche agitatie en relletjes een groote trouw aan het Nederlandsche gezag aan den dag gelegd. De Lomboksche ambtenaren en hoofden van alle groepen — in het bijzonder de Sasaksche — hebben toen een loffelijke gereserveerdheid betoond en met beperkte middelen de orde zoo goed mogelijk weten te handhaven, niettegenstaande de felle agitatie der grootendeels niet-Lomboksche propagandisten.

Voorts legt de bevolking thans een groot vertrouwen aan den dag in de

Nederlandsche leiding en voorlichting, en toont zij — in het bijzonder bij monde van haar hoofden — groote belangstelling voor meer onderwijs.

En tenslotte is de situatie op dit eiland zoo, dat een groot gedeelte van de ambtenaarsposten door niet-Sasaks wordt bezet. De Sasaksche bevolking, de autochtone bevolkingsgroep van dit eiland, staat n.l. nog steeds op onvoldoend intellectueel peil. Mag het wat de centrale landsdiensten aangaat geheel normaal heeten, dat Indonesiers van verschillende bevolkingsgroepen de posten bezetten, wat betreft de locale ambten is het wenschelijk, dat aan de autochtone bevolking, vooral waar deze de overweldigende meerderheid vormt, een grootere kans wordt gegeven. Bijzonderlijk als deze bevolking dan ook nog een treffend loyale houding toont.

Intusschen zouden ook de andere bevolkingsgroepen van Lombok — Baliërs, Boegineezen, Bandareezen en Chineezen — baat vinden bij de grootsche ontwikkeling van het onderwijs, die thans wordt beraamd.

Het is te hopen, dat de prijzenswaardige energie en voornemens van het B.B. ter plaatse effect zullen sorteren. Want hiermede zou bewezen worden, dat het der Regeering ernst is met haar plannen tot snelle opheffing van het Indonesische volk tot een hoogte, waarop het zelf de eigen zaken kan regelen en in het groote verband van het Koninkrijk een waardige plaats zal kunnen kleeden. T.

klagen. Nog in geen van de vele ziekenhuizen, die wij op korten termijn hebben bezocht, zagen we zulk een prachtige operatiekamer, zulk een volledige tandheelkundige kliniek als hier.

Bedenk intusschen wel, dat beide ziekenhuizen, van elkaar gescheiden door boulevard en trambaan, onder een en dezelfde directie staan, waar straks ook ziekenhuis no. 3 (Darmo) onder ressorteert en het is duidelijk, dat de onderlinge afstanden van afdeeling naar afdeeling niet gering zijn en veel extra wandelingen vergen van het dienstdoende personeel. Een 9-urige werkdag moest ingevoerd worden, wilde alles „op rolletjes” blijven loopen. Veel tijdverlies zou bespaard kunnen worden bij opheffing van het algemeene euvel: transportgebrek.

De ziekenhuizen liggen midden in de stad als op een eiland: die er eenmaal afgeleverd is, komt er zoo gemakkelijk niet vandaan. Het liedje wordt eentong! maar dient herhaald: wat een werkverzwaring en moeilijkheden brengt het gebrek aan transport met zich. Enkele leden van de staf beschikken over een fiets met massieve banden. De telefoon ratelt ieder oogenblik om uitzending der weinige en zeer slechte ambulance-wagens, die ter beschikking staan. Van auto of jeep geen sprake. En dat bij de verre afstanden naar het C.B.Z. (Centr. Burg. Ziekenhuis, door de Marine geoccupeerd), de administratie- en supply-instanties, de apotheek, de stadsklinieken, kampen enz. enz. Wat een verspilling van tijd en energie, wat een machteloze ergernissen en teleursellingen! Als het Nederl. Roode Kruis zich ergens met man en macht voor wil spannen, laat het dan op de allereerste plaats zijn: voorziening in het algemeen transport-tekort. Als daarin verbetering gebracht kon worden, zou de heele medische dienst in Indië een zucht van verlichting en onuitsprekelijke dankbaarheid slaken.

Tot voor kort was de specialist röntgenoloog Dr. Mervennée van het Nederlandsche Roode Kruis, directeur van de burgerziekenhuizen. In de beschikbare röntgenkamer konden opnamen gemaakt worden, echter geen bestralingen plaats vinden. Dit is wel het geval in de C.B.Z., zoodat Dr. Mervennée aangewezen werd ook de heele röntgenbehandeling voor dit groote marine-ziekenhuis op zich te nemen. Het zal een dankbare opdracht zijn voor den specialist zich uitsluitend en volledig op zijn eigen terrein te kunnen bewegen met alle moderne hulpmiddelen, die bij dit werk noodig zijn.

MEDEDEELING

Wij deelen onzen lezers mede, dat de foto's, voorkomende op biz. 8 en 9 van ons nummer van 18 Mei 1946, welke ons zonder commentaar werden toegezonden, en bij ons den indruk wekten, dat zij betrekking hadden op het Roode Kruiswerk in Egypte, ten rechte den arbeid van den Repatrieringsdienst aldaar illustreeren.

De Oost-Indische Kamer van het Ned. Roode Kruis stelt er prijs op te verklaren, dat zij het zou betreuren, indien door dit misverstand den verkeerden indruk zou worden gewekt, als zoude het Ned. Roode Kruis dezen verdienstelijken arbeid aan zich willen trekken.

Nieuws

van ons Vredesfront

Het Nederlandsche Roode Kruis in Indië

Ziekenhuis-complexen en Verpleegsters-colonnes te Soerabaya

Geen stad in Indië geeft zulk een enorme samentrekking van gebouwen en medisch personeel op zoo klein bestek te zien als Soerabaya. Ter weerszijde van de Reiniersboulevard liggen vrijwel recht tegenover elkander het uitgebreide ziekenhuis van het Leger des Heils en het R.K.-ziekenhuis St. Vincentius. Aan de Darmoboulevard ligt het groote Darmo-ziekenhuis en deze drie complexen zijn de burgerziekenhuizen geworden, waarvoor een uitgebreide staf van doktoren en verplegend personeel in functie is gesteld. Onder de doktoren zijn er 3 van het Ned. Roode Kruis: Dr. Mervennée, Dr. Van Hoytema en Dr. Woensdregt. Het aantal verpleegkrachten e.a., door het Ned. Roode Kruis aan den Dienst van Volksgezondheid (D.V.G.) ter beschikking gesteld, is zeer groot, maar gaat in goede samenwerking op in het even groote aantal zusjes, dat tezamen door het V.V.K., de Nica en de Marine is geleverd.

Het R.K.-ziekenhuis ziet er het meest presentabel uit van de drie, maar heeft dan ook weinig of niets geleden tijdens de bezetting, daar het steeds normaal als ziekenhuis door bleef draaien. Veel erger waren de beide andere hospitalen er aan toe, vooral nadat zij tijdens de ernstige troebelen te Soerabaya als kazernes gediend hadden voor de Ghurka-troepen, die vele goede eigenschappen kunnen hebben, maar zeker niet die van orde en

zindelijkheid. Hard hebben doktoren en zusters moeten aanpakken, om het Leger des Heils-complex weer bewoonbaar te maken op een tijdstip, dat nog geen inheemsch personeel te krijgen was.

Nu dat opnieuw reit en zeilt in een sfeer van netheid en reinheid, lucht een moedige schoonmaakploeg haar energie op de vredelevende herbezetting van het Darmo-hospitaal, dat óók kazerne was. Dit derde ziekenhuis is onmisbaar, omdat de beide andere nagenoeg „volgeboekt” zijn, waarbij rekening is gehouden met veel grootere inschikking dan vroeger. Het R.K.-ziekenhuis bijvoorbeeld, eertijds vrijwel uitsluitend bestemd voor opname van klasse-patiënten tot een maximum van 60! verpleegt nu 234 zieken en doet het goed.

In het ziekenhuis Leger des Heils liggen er liefst 300; ook daar is ieder hoekje bezet.

Beide hospitalen bieden het zakelijke aanzien van efficiënte bedrijvigheid en zorgzame hulpverlening. Poliklinieken, keuringsregelingen voor reparatieering of militairen dienst, tandheelkundige behandeling, specialisten-onderzoek, operaties de heele dienst- en spreekuren-lijst weerspiegelt de activiteit der vele takken van medische voorziening, die voor de volle 100% ingezet moet worden, wil men de momenteele nooden en den achterstand in geneeskundige behandeling afdoen.

Over moderne installaties valt niet te

*Pralambang.**Menowo pasar ora ono koemandangé**Menowo banjoe mili ono doewoe-ring ratan**Menowo dahar ora di tarik djaran, sapi atowo kébo**Ing Tanah Djowo arép ono gègèr kang rame, kojo gabah dèn intèri**Tanah Djowo arép di parentah wang koelit koening**Soewéné sak oemoering djagoeng Sateroesé Tanah Djowo di parentah ratoe adil kang ambek polo marto.**Voorspelling.*

Wanneer de markten geen geluid geven¹⁾
Wanneer het water boven den weg stroomt,²⁾

Wanneer de karren niet meer worden voortgetrokken door paarden, koeien of karbouwen

Dan zal er op Java een omwenteling plaats hebben, die veel gelijkt op rijst in de wan

Java zal overheerscht worden door menschen van een gele huidskleur

De duur zal gelijk zijn aan die van het leven van de maisplant³⁾

Daarna zal Java geregeerd worden door een koning of een regeling, die goed van hart is en één met het volk.

Acht eeuwen geleden, in de jaren 1130—1160 leefde er te Kediri in Oost-Java een vorst, wiens naam was Djojobojo (Overwinning van de vrees), die zich in zijn jeugd vooral meer voor occultisme en astrologie dan voor bestuurszaken interesseerde. Hij trok zich een tijdlang terug in meditatieve overpeinzingen in de wouden van Lodojo (Zuid-Blitar) en leefde daar eenzaam tusschen de wilde dieren. Daar kreeg hij, volgens de overlevering, een onthulling, hoe het Java zou vergaan. Hij zag, dat het rijk van Modjopait in tweeën werd gesplitst (het latere Singosarie en Kediri) en aanschouwde, hoe deze twee rijken elkander beoorloogden om de heerschappij. Kediri zou worden verslagen, doch het zou een eigen residentie krijgen. De banier van Indra, den hoofdgod van het Hindoeïsme, zou worden neergehaald door een ander geloof, dat zijn principes te vuur en te zwaard zou opdringen (de Islam).

Verder zag hij de opkomst van Demok, de verdwijning van Singosarie, het ontstaan van Mataram, den strijd tusschen Mataram en Demok, die eindigde in de nederlaag van Mataram. Voorts aanschouwde hij bij deze openbaring de komst van den „kebo boeli matané” (den witten karbouw met blauwe oogen), waarmee de Europeanen aangeduid zouden zijn. Deze kebo boeli zou zijn tusschenkomst verlenen. Mataram zou in vieren worden verdeeld (Soenan, Mangoe Negro, Sultan en Pakoe Alam). De kebo boeli zou twee regeerende vorstinnen kennen (Koningin Wilhelmina en waarschijnlijk later Juliana).

Djojobojo aanschouwde, hoe de schepen werden voortbewogen door een geheime kracht (de latere stoom- en motorsche-

pen). Hij zag een stalen ros langs een stalen weg rijden, gevoed door water en vuur (den trein), en de pedaties (ossenkarren) zichzelf voortbewegen (auto's). Stalen „kiendjings” (libellen, ook wel genoemd glazenmakers) zouden zich in de lucht bewegen en gelijk zijn aan Gatat Kotjo (vorst uit de wajang, die vliegen kan en omgaat met bliksem en vuur), (de vliegtuigen). Dan zag hij Onto Redjo ambles boemi, halfbroer van Gatat Kotjo, die in de aarde en in het water kon verdwijnen, varende in een tjoetjoer moendoeng (haai) (duikbooten).

Ten tijde van de regeering der eerste vorstin zou een muntstuk in omloop worden gebracht met een gat in het midden en dit zou niet van goud, noch van zilver of koper zijn (de Indische nikkelen stui-ver).

Veel later zou er nog een koperen munt komen met een gat in het midden ten teeken van den achteruitgang der welvaart (de Indische cent van 1936; verlaten van den gouden standaard).

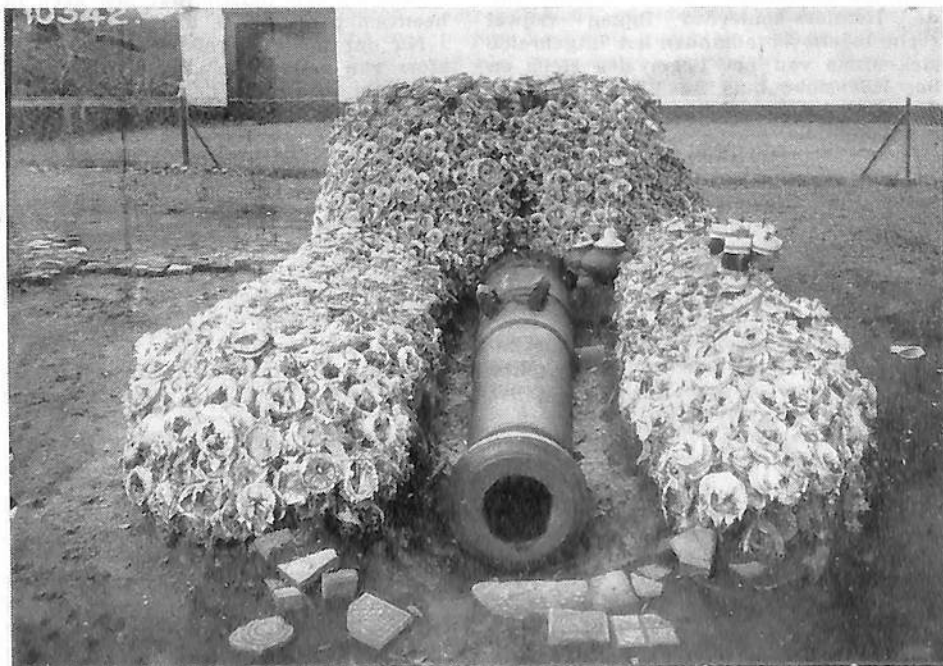
Onder het bewind van de eerste vorstin zouden de orang tjebol, dwergmensen, dus de Jappen, uit het Noorden komen en Modjopait veroveren door middel van de stalen „kiendjings” (vliegtuigen) en bliksem en vuur. De orang tjebol zouden een sahoemering djagoeng (duur van de maisplant, pl.m. honderd dagen, (dus kort) blijven en Modjopait zou gedurende dien tijd onder het bewind staan van een ratoe koening (gelen vorst), dus de Japansche keizer. Daarna zal de orang tjebol verdwijnen en binnen zijn oorspronkelijke grenzen terugkeeren.

Na de bevrijding zal een gedeelte van het rijk Modjopait geschonken worden aan een vreemde mogendheid. (Is hier Engeland bedoeld, dat Java tijdelijk bezet?). De zon in het land van de orang tjebol, dus Japan, zal verduisterd worden

door stalen kiendjings, dus vliegtuigen. Modjopait zal zijn bezittingen terugkrijgen en verder een eigen naam krijgen, een eigen regeering en parlement (de Repoebliek Indonesia?). Enkele gewoonten van den orang tjebol zullen worden overgenomen door de krijgslieden en de burgers. Vóór echter Modjopait bevrijd zal worden van de orang tjebol zullen de zeemeeuwen diep in het land worden gezien. Misschien zijn hiermee de vliegtuigen der geallieerden bedoeld, die over Java vlogen. De rijkdom zal met het terugtrekken van de orang tjebol, de jappen, mede uit Modjopait verdwijnen. Dit slaat op de plundering, verwoesting en berooving door de Jappen.

Tekane rameh, boedalé sepi: ze komen met veel kabaal, doch verdwijnen geruischloos. De regeering van Modjopait zal na de verdwijning van de orang tjebol gedurende sepassar (een korte spanne tijds) in handen worden genomen door de zonen van Modjopait (de republiek); daarna zal de kabo boeli, dus de Europeaan, terugkeeren. In het Javaansch staat er: Kebo boeli bali kandangi: de witte karbouw keert terug naar zijn stal-ling.

Dan komt er na 17 dagen (?) een bloedbad in het Mataramsche (midden-Java). De kali rogo zal een stroom van bloed worden (moord op Europeanen en inheemschen). Wong londo dadi laro, wong djawo dadi separo: de blanke menschen zullen dan verdubbeld worden en de inheemschen gehalveerd. Dit zou men op drieërlei wijze kunnen uitleggen: 1. dat de Engelschen met de Hollanders samen op Java zullen vechten en de inlanders tegen elkaar verdeeld zullen worden; 2. dat de Engelschen en Nederlanders samen zullen gaan en de vechtende inheemschen zulke zware verliezen zullen lijden, dat zij de helft van hun strijdbare man-

Heilig kanon te oud-Batavia.

nen verliezen, of 3. dat de Engelschen en Nederlanders samen zullen strijden en de helft van de inheemschen zich aan hun zijde zou scharen en de andere helft zou vechten.

Er komt verder, aldus de openbaring, een tijd van grooten ruilhandel, er komen meer munten met een gat in het midden en schelpen en steenen zullen in de des-sa's als betaalmiddel worden gebruikt.

De regeering der tweede vorstin (dus van Juliana) zal een tijd kennen van rust en orde, doch aan dezen tijd gaan verschrikkelijke naweën van den oorlog vooraf.

In plm. 2000 zullen de Merapi, de Slammat en andere vulkanen uitbarsten; Java

zal in tweeën worden geslagen. Noesa Kembangan, een eiland aan de zuidkust, zal in zee verdwijnen. De mystieke bloem kembang widjojo koesomo, een attribuut van God Wishnoe, zal worden geschonken aan de vorstin van den Indischen oceaan, Njai Loro Kidoel.

Tot zoover deze voorspelling, in de oude Javaansche geschriften opgeteekend. Gedurende den oorlog in het Oosten is zij in de gevangenkampen, vooral onder de Indo-Europeanen, veel besproken.

Het is wel interessant thans van deze geheimzinnige openbaring kennis te nemen. Men houde daarbij in het oog, dat zij in bloemrijk Javaansch is geschreven en dat uitleg achteraf gemakkelijk aan

de thans bekende gebeurtenissen kan worden aangepast. Hoeveel hebben wij op dit gebied, ook in Nederland, niet gehoord tijdens den oorlog! Toch zijn sommige dingen te treffend, dan dat wij er niet met aandacht kennis van zouden nemen.

T. K.

¹⁾ Het geroezemoes van de oude passars was op een uur afstand hoorbaar; thans zijn de passars van beton en met muren, zoodat het geluid gedempt is.

²⁾ Dit kan een aquaduct beteekenen, maar ook verhooging van de bedding der rivieren tot boven den weg.

³⁾ Honderd dagen, dus kortstondig.

de bloednacht

van 26 October 1945

Waarom? zoo vragen wij in den naam van tallooze doodgemartelden, uitgehongerden en thans nog in kampen zuchtenden, wááram is er niet aanstonds na de Japansche capitulatie op Java met voortvarendheid opgetreden?

Waarom is er geen onmiddellijke en grondige uitlevering van alle Japansche wapenen doorgezet?

Waarom is aan ons Nederlanders de toegang tot ons eigen gebiedsdeel overzee door de Engelschen ontzegd?

Waarom is er niet, conform de uitdrukkelijke belofte van den G.G. in den Volksraad op 16 Juni, *dadelijk* na beëindiging van den oorlog, een Rijksconferentie bijeengeroepen over de structuur van het Koninkrijk, althans een duidelijke en ondubbelzinnige Regeeringsverklaring afgelegd van principieele bereidheid tot samenwerking met *aanvaardbare* vertegenwoordigers van het „Indonesisch” nationalisme?

Door dat uitstel en die laksheid is er immers een voor de openbare orde en rust allerverderfelijkt vacuum van gezag ontstaan, dat golven van onnoemelijk leed heeft gebracht over tienduizenden Nederlandsche en „Indonesische” mannen, vrouwen en kinderen.

Verreweg het grootste deel der „Indonesiërs”, ook op Java, stond gereed om de Nederlanders hartelijk te verwelkomen. Maar de bloemen en eerepoorten wachtten vergeefs: er kwam niets.....

Is het te verwonderen, dat de reactie der teleurstelling tot ontsporingen leidde, dat er onzekerheid en wantrouwen ontstond; dat de steeds en overal aanwezige troebelwatervisschers, met hun van de Jappen verraderlijk ontvangen vischtuig, de kans schoon zagen voor een bloedig botvieren van hun moordlustige instincten?

Als een vlammeende aanklacht blijft gloeien aan den horizon van het verleden de bloednacht van 28 October 1945. Want in dien nacht werden honderdvijftig Nederlandsche vrouwen en kinderen, ALLEN REEDS OP WEG NAAR DE VRIJHEID, door het uitzinnige amok-gepeupel van Soerabaja op de afgrijselijkste wijze letterlijk geslacht en verbrand!

Waarom werd dit zoo kwetsbaar transport niet afdoende beschermd? De Engelschen wisten toch, dat dergelijke aanslagen verwacht konden

SOEKARNO: Niettegenstaande wij hier in Indië linksch verkeer hebben, gaat die auto warempel toch rechts!

worden? Wie is verantwoordelijk voor deze misdadige zorgeloosheid?

De pers vermeldde het verschrikkelijke bericht in een paar koude lacinieke regels. En onze waardige Luitenant G.G., die zich overal genoeglijk lachend laat kiekeken en alles wat niet voorkomt in zijn officieele rapporten overdreven sensatieberichten noemt, heeft geen enkel woord van medegevoel over gehad voor de slachtoffers van dezen massamoord...!

Wie, in den naam van menselijkheid en rechtvaardigheid, wie is verantwoordelijk voor al die Gehenna's van Europeesch en „Indonesisch” leed? Want *iemands* onbekwaamheid, kortzichtigheid, slapheid, ijdelheid of onverschilligheid zal het onverbiddelelijk vonnis der historie eenmaal aansprakelijk stellen voor deze tragedie, een der grootste der wereldge-

schiedenis, t.w. het toelaten, dat een bloeddorstig en waanzinnig banditisme zich over ons goddelijk-mooie en vredzame Indië kon uitstorten. De laffe, algemeene afschuiving van verantwoordelijkheden zal ongetwijfeld ook hier de objectieve boekstaving der feiten hopeloos embrouilleeren. Niet slechts in Indië, doch overal ter wereld weerklinkt een „Tidah tahoe!”, een „Koerang priksa!”, een „Boekan saja!”.

Maar zoolang er nog ergens een ademtocht van gerechtigheid in deze geschonden en verscheurde wereld leeft, zullen wij blijven vragen en eischen om een onpartijdig onderzoek en om bestraffing van hen, die nalieten wat gedaan moest worden ter voorkoming van deze en andere na-oorlogsche razernijen in een der schoonste paradijzen der aarde!

W. H. A. v. G.

Een schuld

aan de
Vrouwen op Java

In de „Melbourne Herald” heeft Bert Marclay, officier van de R.A.F. die op Java krijgsgevangen was gemaakt, een artikel geschreven, waarin hij vertelt van hetgeen de Europeesche vrouwen op Java voor de krijgsgevangenen hebben gedaan, vaak onder omstandigheden, die voor hen zelve gevaarlijk waren. Wij laten hieronder uit dit artikel enkele passages volgen:

Hoeden af voor de vrouwen op Java! Een ieder van de 56.000 krijgsgevangenen staat bij hen in de schuld: de schuld der dankbaarheid. En wij kunnen haar geen grootter compliment maken dan door te zeggen, dat, indien zij ook gewapend waren geweest, de Japanners Java niet zouden hebben gekregen, voordat de laatste vrouw gesneuveld zou zijn. Ik twijfel er aan of in eenig bezet land de inwoners zóóveel voor de krijgsgevangenen hebben gedaan, of zich aan zóóveel gevaren zouden hebben blootgesteld, als deze vrouwen deden in den tijd toen zij, tot circa een jaar na de capitulatie, nog vrij waren. Het leek wel, of zij zich van het begin af aan in ploegen hadden georganiseerd ten einde te helpen, want wij waren nog maar heel kort opgesloten, toen manden met levensmiddelen op geheimzinnige wijze op allerlei plaatsen begonnen te verschijnen. Hoe de vrouwen die manden langs de bewakers kregen, heb ik nooit kunnen begrijpen, maar..... het voedsel kwam en wij aten.....

„Een Nederlandsche vrouw op de fiets”. Dat werd als het ware een wachtwoord onder de Engelsch sprekende gevangenen in alle kampen op Java of het nu was in Soerabaja, Malang, Djocja, Magelang, Bandoeng, Garoet, Tjilatjap of Batavia. En het was overal hetzelfde: B.B.U.-nieuws, dat ons langs gefluisterde wegen bereikte, of voedsel, altijd waren het deze vrouwen, die er bij ons den moed in zochten te houden. Langs de kampen wordt voortdurend door vrouwen op fietsen gepatrouilleerd. Zij stellen er zich van op de hoogte of er groepen corveërs naar buiten gingen en zoo ja, waarheen. Dat brachten zij blijkbaar aan een comité over en kort voordat het tijd werd om te eten, zagen wij vrouwen op fietsen langs komen, vrouwen, die pakjes levensmiddelen lieten vallen. Dat gebeurde voor iedere groep, ongeacht of de gevangenen Engelschen, Australiërs of Nederlanders waren. Snel reden zij dan weer weg, dikwijls nagezet door de Japansche bewakers en vaak ook door hen met steenen geworpen.....

Eens, te Soerabaja, zag ik twee vrouwen onze groep naderen, terwijl onze woedende bewakers hen met een hagel van steenen trachtten te verdrijven. Zij wierpen twee pakketten met voedsel over een hek en reden weg, terwijl zij zelf zoolvel als hun fietsen voortdurend door steenen werden getroffen. Zelfs onze bewakers kwamen ten slotte onder den indruk van haar moed, zoodat zij ons, na

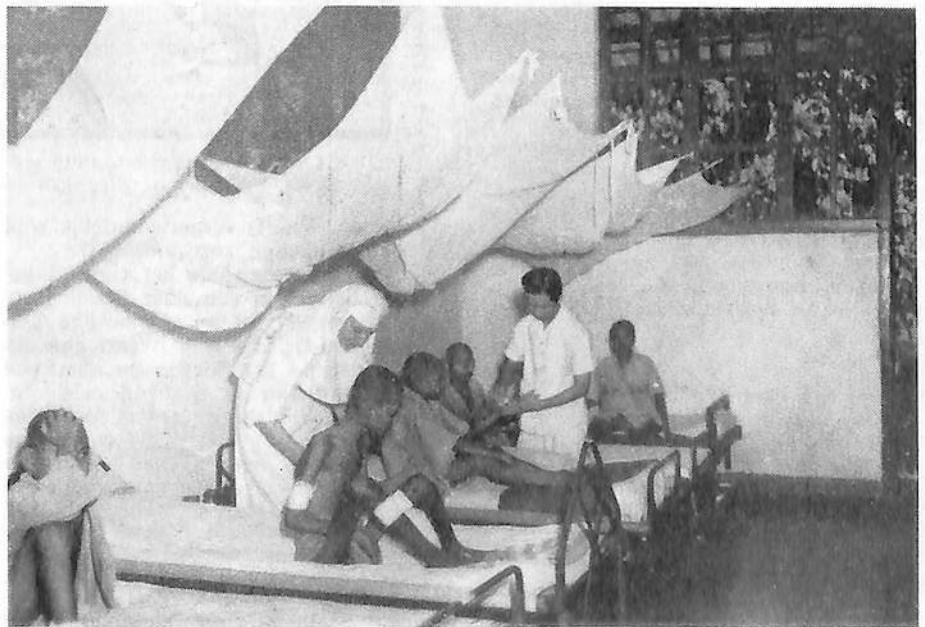

Zuiderstrand van Java.

hen te hebben gegroet, toestonden de pakketten te halen. Een van die pakketten droeg het opschrift: „Voor de Aus-sies”.

De 8ste Juli van het jaar '42 was een gedenkwaardige dag voor het jaarmarktkamp te Soerabaja. Het was de eenige dag in de 3½ jaar van opsluiting, dat het toegestaan was de krijgsgevangenen te bezoeken. En duizenden vrouwen kwamen. Zij kwamen in vrachtauto's, op fietsen, zij duwden kinderwagens en droegen groote zware manden. Sommigen rukten zelfs op aan het hoofd van een rij zwaar beladen koelies. En ieder voertuig, iedere mand was boordevol levensmiddelen. Wanneer men bedenkt, dat er rond 5000 krijgsgevangenen in het jaarmarktkamp zaten, dan kan men begrijpen, dat dit alles te zamen een kapitaal moet hebben gekost. En later hoorde ik, dat op dien dag in alle kampen precies hetzelfde was

gebeurd. De vrouwen zorgden er ook voor, dat wij nog wat contact met de buitenwereld hadden, die eerste maanden. Het was door haar tussenkomst, dat wij medicijnen kregen en niet alleen medicijnen, maar ook radio-onderdelen, toiletartikelen, berichten en tientallen andere dingen, die voor het grootste deel het kamp binnengesmokkeld werden in de bamboe draagstokken van inheemsche werklieden, of in vuilniswagens. En hoe goed dat systeem werkte, mag wel blijken uit het volgende: Eén mijner medegevangenen nam mij op een dag terzijde en zei: „Er komt straks een trein langs. Op het achterbalcon van het derde rijtuig zullen mijn vrouw en twee dochters staan. Zij heeft een gestreepte jurk aan en een roode hoed op. Ze zullen wuiven..... De trein kwam. En daar stond zijn gezin te wuiven op het achterbalcon van het derde rijtuig.....

Dr. Verhagen van den Nederlandschen dienst voor de volksgezondheid in actie.

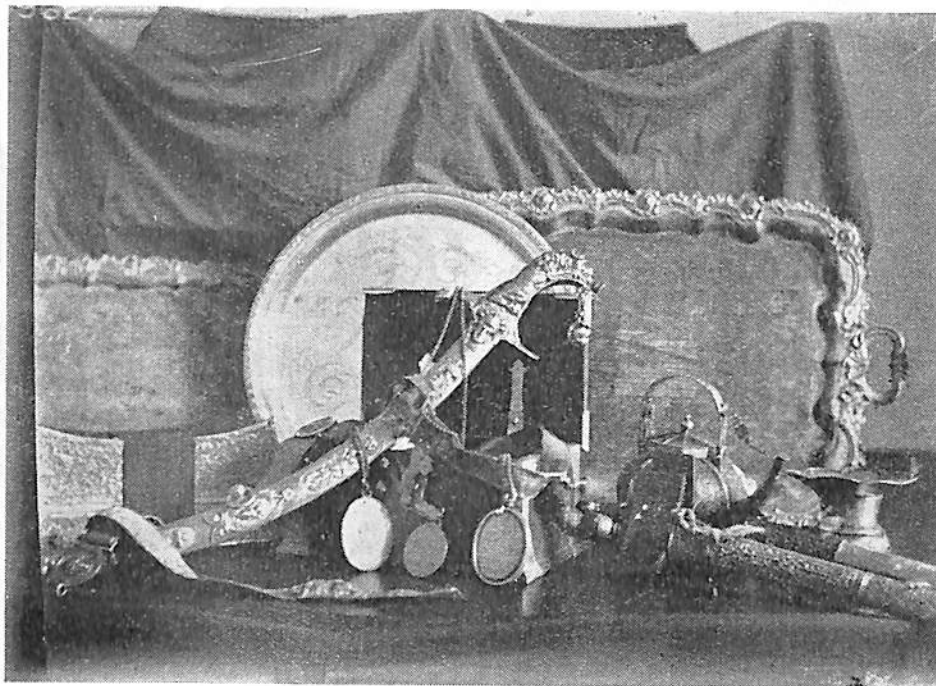
Foto Marvo/Stevens.

Herstel der scheepvaart in Indië

In Indië wordt thans aan den opbouw van den zoogenaamden „Dienst van Scheepvaart”, die in veel opzichten de vervanger zal zijn van de vroegere Gouvernementsmarine. De Dienst van Scheepvaart staat los van de Koninklijke Marine, doch werkt uit hoofde van zijn arbeidsveld nauw met haar samen. Het is een instantie van de Ned.-Indische Regeering, die in feite het toezicht uitoefent over de geheele scheepvaart in den archipel.

De oude schepen van de Gouvernementsmarine zijn grootendeels verloren gegaan. Wat overbleef zal als gevolg van verwaarloozing door de Japanners, op enkele uitzonderingen na, afgeschreven moeten worden; voorloopig weet men zich echter met dit materiaal te behelpen. De voedselvoorziening der bevolking en bestuursaangelegenheden maken dit evenwel noodzakelijk, terwijl de aanschaffing van nieuw materiaal op vele moeilijkheden stuit.

Van de oude schepen der Gouvernementsmarine zijn voorloopig nog slechts de „Albatros” en de „Zuiderkruis” in de vaart gebracht; van de grootere Gewestelijke Vaartuigen zijn er zes weer in dienst gesteld voor bestuurs- en patrouillediensten. Voorts kreeg de dienst onlangs de beschikking over twee 3000-tons L.S.T.'s, zes L.S.I.'s, 24 moderne motorvaartuigen voor haven- en politiediensten, drie „ocean motor lighters” en zes sleepboten; over de aanschaffing van nog meer vaartuigen worden besprekingen gevoerd. Opvallend is daarbij, dat deze zwaar getroffen dienst daarmee

Rijkssieraden van Ternate.

waarschijnlijk het verst gevorderd is met den wederopbouw. Een nieuwe aanwinst is dezer dagen uit Australië aangekomen, n.l. het landsvaartuig „M 1”, een dubbelschroef zeelichter van 230 ton dead weight met een laadvermogen van 180 ton. Twee zusterschepen zijn aangekocht en zullen binnenkort arriveeren.

Een belangrijke taak na de Japansche capitulatie was de zorg voor en de allocatie van alle in Ned.-Indië aangetroffen drijvend materieel, met uitzondering van de oorlogsschepen en de koopvaarders. Het weer in zeewaardigen staat brengen

van dit materieel en de zorg voor een doelmatige exploitatie is bij deze bemoeienissen inbegrepen.

Zoo heeft deze „Muskietenvloot” nu reeds de beschikking over 70 motorvaartuigen en 300 kleinere vaartuigen, welke van onschatbaar nut blijken te zijn.

Ook het personeel heeft de voortdurende aandacht. Er bestaan thans opleidingsscholen te Ambon en Makassar, die tevens voorzien in de behoeften van particuliere werkgevers, en zoowel lager als middelbaar zeevaartkundig personeel vormen.

De toestand in noord-oost Sumatra

Communistische actie.

Volgens officieele berichten uit Medan heeft het recente bezoek van den heer Sjarifoedin aan Sumatra geen merkbaren invloed gehad op de activiteit van het z.g. Volksfront, dat hoe langer hoe duidelijker communistische tendenzen vertoont. Ondanks de meermalen geuite wensch der officieele republikeinen om tot de vorming van een leger onder centrale leiding te geraken, worden op Sumatra z.g. roode legers opgericht. Het is vooral van de zijde van deze extremisten, dat de z.g. „sociale revolutie” met groote felheid wordt doorgezet. Gelijk bekend, heeft dit reeds aan verschillende vooraanstaande zelfbestuurders op Sumatra het leven gekost. Thans is door de Volksfronters ter Oostkust van Sumatra een z.g. 1 Mei viering aangekondigd, waartoe alle „anti-kapitalistische, anti-imperialistische en anti-fascistische partijen” zijn uitgenoodigd. Men neemt zich voor festiviteiten en demonstraties op groote schaal te houden, voornamelijk te Medan.

Hoewel de Volksfronters er nog niet in geslaagd schijnen te zijn den meer gematigden gouverneur van Sumatra Teungko Hassan uit zijn positie te dringen, wordt van hun zijde voortdu-

rend critiek uitgeoefend op „personen, die vroeger in Nederlandschen ambtelijken dienst zijn geweest”, tot welke groep ook Hassan behoort.

Vast staat, dat deze communistische groepen een regelde verbinding met sympathiseerenden op den Overwal (Britsch-Malaka) onderhouden, waarbij voortdurend informaties worden uitgewisseld.

De kloof tusschen de communisten en de meer gematigde nationalistien is intusschen verbreed door het bekend worden van de gruwelijke bijzonderheden over de „liquidatie” van verschillende zelfbestuurders, zooals de kroonprins van Langkat en de zelfbestuurder van Koeala, welke laatste levend begraven werd.

Ook de dood van den zeer populaireren secretaris van den sultan van Langkat, Tengko Djamil, en diens broeder Orangkaja Ibrahim hebben op een groot deel der bevolking diepen indruk gemaakt.

Bovendien wordt thans bekend, dat de sultan van Langkat dezer dagen zelf in gevangenschap is overleden.

Deze zelfbestuurder genoot onder zijn volk in het eens zoo welvarende Langkat een groote achting en liefde om zijn on-

zelfzuchtigen ijver, waarmede hij steeds voor de belangen van zijn volk opkwam. Hij was één der meest ontwikkelde sultans van Sumatra met een klaar inzicht in hetgeen voor de bevordering van de welvaart in zijn gebied noodzakelijk moest worden geacht. Het feit, dat bij zijn arrestatie door de extremisten verscheidene Indonesische dames uit zijn onmiddellijke nabijheid geweld werd aangedaan, heeft er niet weinig toe bijgedragen, dat de bevolking van Langkat aan zuivere bedoelingen der zoogenaamde „sociale revolutie” is gaan twifelen.

Daarenboven heeft die „sociale revolutie” de ellende en de rechteloosheid in deze streken alleen maar bevorderd.

In tegenstelling tot den indruk, dien de heer Sjarifoedin van zijn reis heeft meegebracht, achten welingelichte kringen de voedselsituatie hier zeer zorgwekkend, speciaal in het gebied van beneden-Deli, waar hongersnood dreigt.

Als gevolg hiervan neemt het bandietenwezen hand over hand toe en worden ook te Medan nog regelmatig roofovervallen gepleegd met schietpartijen tot resultaat.

De voedselnood en de onveiligheid blijven resulteren in een toenemende vlucht naar de beschermde wijk te Medan, waar de Nederlanders wonen, doch door gebrek aan huisvestingsmogelijkheid kan slechts aan een beperkt aantal uitgewekenen onderdak worden verleend.

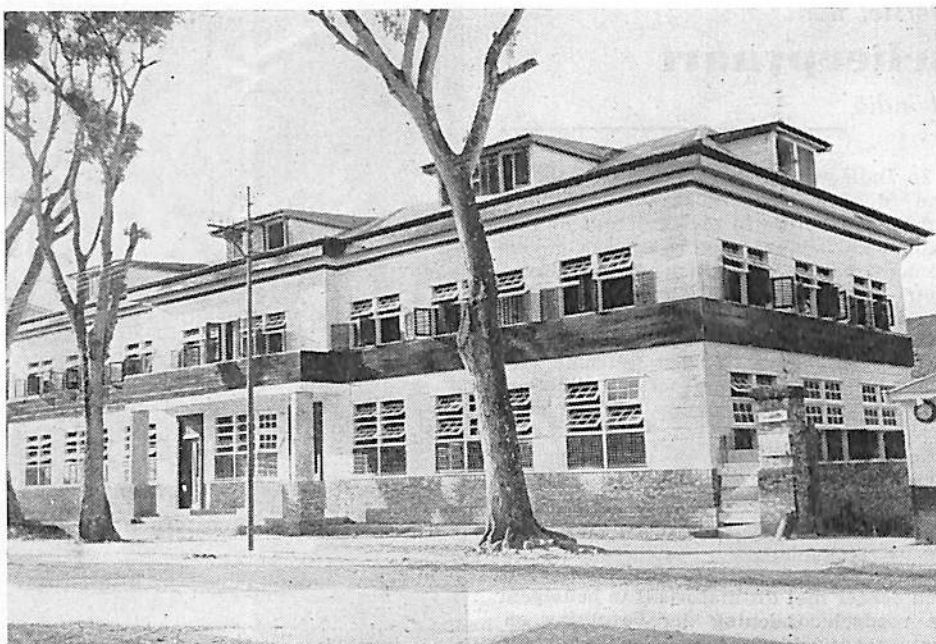
De ontwikkeling van Suriname

De rol der hygiënische verhoudingen.

Bij ieder plan tot ontwikkeling van een tropisch land speelt tegenwoordig de kennis van den gezondheidstoestand en der hygiënische verhoudingen een grooten rol. Ik zeg met opzet „tegenwoordig”. Niet zoo heel lang geleden was dat anders. Heel wat mislukkingen bij de stichting van volksplantingen zijn te wijten aan het gemis van voldoende voorzorgen op hygiënisch en geneeskundig gebied en gebrek aan kennis van de te nemen maatregelen in het algemeen. Sumatra is een sprekend en droevig voorbeeld van miskennis van de meest elementaire voorzorgsmaatregelen bij de kolonisatie der Hóllandsche boeren in het jaar 1845 op den zuidelijken oever der Beneden-Saramacca. Aldaar stierven binnen drie maanden ongeveer 50 % der kolonisten aan een ziekte, die vermoedelijk typhus is geweest. Dat desondanks verleden jaar het honderdjarig bestaan dezer kolonisatie door de afstammelingen in Suriname feestelijk is herdacht pleit wel voor de taaiheid en het doorzettingsvermogen van ons ras, ook in de tropen.

Maar nu de groote vraag: hoe moet Suriname tegenwoordig worden beoordeeld uit een gezondheidsoogpunt? Bij het groote publiek is nog altijd het begrip „de West” nauw verbonden aan het begrip „gele koorts”. Ten onrechte. Deze ziekte kwam als epidemie het laatst in Suriname voor in het jaar 1909, en speelt daar geen rol meer. Wél in Brazilië, in welk land het onderzoek en de bestrijding op hoog peil staat. De betere hygiënische toestanden en vooral de betere contróle maakt een weder optreden van deze ziekte in kwaadaardigen vorm in ons Guyana onwaarschijnlijk. Maar dezen vroeger slechten naam van Suriname daargelaten, kan *nu* zonder eenig voorbehoud worden getuigd, dat Suriname niet ongezond is dan eenig ander tropisch land en dat men er met inachtneming van de gewone hygiënische voorzorgen geen bijzonder gevaar voor zijn gezondheid behoeft te duchten. De stad Paramaribo, waar 67.000 van de 191.000 inwoners der kolonie verblijven, is b.v. zoo goed als vrij van malaria. Slechts in de buitenwijken komt deze ziekte sporadisch voor. In 1935 stierven er in het *gehéle* land 2 personen aan typhus, in 1936 9; aan dysenterie resp. 5 en 25, aan malaria resp. 26 en 44. Getallen, die voor een tropisch land en een grootendeels primitief behuise bevolking zeer laag zijn te noemen. De lepra heeft den naam van Suriname eveneens dikwijls in discredit gebracht. Maar ten onrechte. Immers het aantal lijdens, 950 op een bevolking van 200.000, is procentsgewijs niet grooter dan die in onzen Groeten Oost.

Toch spreekt niemand veel over de gevaren van lepra in Oost-Indië. De zéér nauwlettende overheidszorg in Suriname op deze ziekten, de nauwkeurige contróle op alle schoolkinderen, de geldinzamelingen ten bate van de 3 leproserieën en de verplichte poliklinische behandeling van niet besmettelijke of verdachte gevallen vestigen in Suriname sterk de aandacht op deze ziekte en hare bestrijding, welke

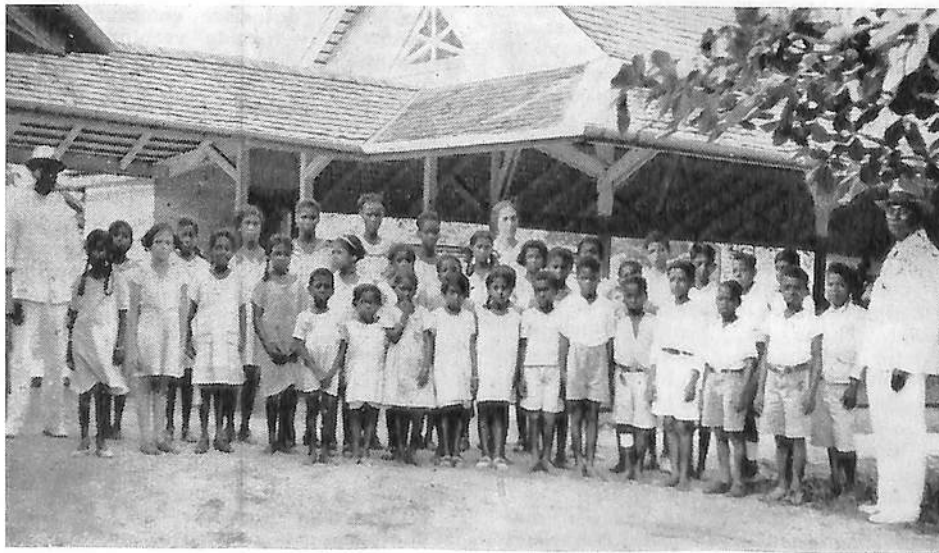
Nieuw gebouwde apotheek tevens 's Lands magazijn van geneesmiddelen te Paramaribo.

laatste zonder tegenspraak op succes kan bogen. De methode om alle beginnende of slechts verdachte gevallen bij kinderen op een school bijeen te brengen, waar naast de medische verzorging tevens extra voeding wordt verstrekt, heeft tot nu toe buitengewone resultaten opgeleverd en het meerendeel der kinderen als gezonde menschen aan de maatschappij teruggegeven.

Als ziekte, die voor de Creoolsche stadsbevolking een ernstige plaag vormt en hare arbeidsgeschiktheid ten zeerste belemmert, moet hier de filariasis worden genoemd. Betere behuizing, watervoorziening en riolering zal hier op den duur, gepaard met degelijke muskietenverdelging, verbetering moeten brengen.

Voor personen, die schoenen dragen en niet in natte rijstvelden werken is nóch de door de mijnwormziekte nóch de door Br-Indiërs ingevoerde bilharziaziekte een gevaar. Voor de groote massa der Azia-

ten, tegenwoordig 91.000 in getal, zijn deze aandoeningen natuurlijk wél een gevaar, maar de overal door het bestuur opgerichte poliklinieken, zoowel in de stad als daarbuiten in de zgn. districten, waarborgen eene behoorlijke behandeling en genezing, mits men trouw opkomt en geregeld de aanwijzingen volgt, maar juist dit laatste laat bij de Aziaten, in tegenstelling met de Creolen, nog al eens te wenschen over. Toch moet men de beteekenis dezer poliklinieken, ook als eerste hulp en doorzendstations, niet onderschatten. Zij zijn allen gelegen aan de groote land- en waterwegen. Vooral de uitbreiding van het wegennet en de aanschaffing van ziekenauto's is de vlugge en doeltreffende behandeling der zieken ten goede gekomen. Nog niet zoo lang geleden geschiedde dit vervoer per roeiboot of door een ezel getrokken ladderwagen. Men behoeft niet te vragen in welken toestand de lijdens soms aankwamen. Het vervoer,

Polikliniekschool te Paramaribo voor lepra-verdachte kinderen met onderwijzer en zusters.

dat vroeger dikwijls dagen vorderde, kost nu evenveel uren. Mocht later het water-vliegtuig worden ingeschakeld, dan is ook het Boschland niet meer zoo moeilijk bereikbaar en zal ook daar geneeskundige hulp in voldoende mate kunnen worden verleend. Dit toekomstbeeld even terzijde schuivend, kan nu reeds worden gezegd, dat in Suriname de geneeskundige verzorging van de groote massa der bevolking zeer goed is geregeld, dikwijls beter dan in O.-Indië en zeker beter als men de uiterst geringe credieten in aanmerking neemt, waarover de Geneeskundige Dienst in Suriname beschikt. Volgens het laatste te mijner beschikking staande jaarverslag bekostigde de Surinaamsche Geneeskundige Dienst een groot ziekenhuis met 330 bedden, genaamd 's Lands Hospitaal, met daaraan verbonden geneeskundige school, een krankzinnigen-gesticht met 300 verpleegden, een veterinaire dienst met 2 slachthuizen, een hygiënische dienst zoowel in de stad als in de districten, 4 districtsziekenhuizen, 32 poliklinieken en tenslotte de f 167.000 opeischende drie leprozerieën uit, schrik niet lezer, zegge en schrijve f 927.000, dus minder dan één millioen. Als men hiernaast de begrotingscijfers der Regeering of die van vele Nederlandsche gemeenten voor het jaar 1946 legt, dan zal menigeen moeten getuigen, dat Suriname zeker niet een land is waar met eigen of andermans geld wordt „gesmeten”, zooals dit tegenwoordig populair genoemd wordt. Nog moge niet worden vergeten, dat bovengenoemd gering bedrag ongeveer $\frac{1}{7}$ deel uitmaakt van de geheele begroting der kolonie.

Uit het bovenstaande blijkt nog niet hoe de geneeskundige dienst in Suriname over de bevolking is verdeeld. Hiertoe diene het volgende overzicht: In het jaar vóór den oorlog beschikte Paramaribo — nu met 67.000 inwoners — over 2 ziekenhuizen en 40 geneeskundigen. Voor de districten kan worden gerekend op 4 kleine gouvernementenziekenhuizen te Groningen, Albina, N. Nickerie en Coronie, en 2 grootere particuliere ziekeninrichtingen te Mariënborg en Moengo, waarvan het laatste zeer modern is ingericht. Die districten — het Boschland met 20.000 boschnegers niet medegerekend — tellen 30 gouvernementen- en 5 particuliere poliklinieken en 13 districts- en 5 particuliere geneesheeren. Ruim genomen en rekening houdende met een geringe bevolkingstoename kan men dus zeggen, dat op iedere 6000 inwoners één geneesheer, op de 3000 inwoners 1 polikliniek en op iedere 18.000 inwoners zich één ziekenhuis bevindt. Een gemiddelde, dat voor een tropisch land met een uiterst dunne bevolking niet ongunstig aandoet en in vele streken in onzen Oost niet wordt gehaald, terwijl men ook den ongunstigen geldelijken toestand van Suriname in aanmerking moet nemen. Alles te samen genomen, kan men m.i. niet ontkennen, dat Suriname een niet onbevredigenden gezondheidstoestand bezit en dat van overheidswegen met de beschikbare middelen het mogelijke wordt gedaan om den bestaanden toestand nog te verbeteren. Moge men in Nederland tot het inzicht komen dat Suriname op dit gebied niet achterlijk is, maar medeleven, sympathie en steun behoeft om zich verder te ontwikkelen, ook op dit gebied.

C.

Wetenswaardigheden van Suriname

Er is in 1945 183364 gram goud in Suriname gewonnen tegen 177993 gram in het jaar tevoren.

De balata-opbrengst bedroeg in 1945 193992 kg tegen 194602 in 1944.

Op de gouvernementen-secretarie te Paramaribo werken bijna 200 personen, w.o. 114 dames.

Er is sedert het begin van dit jaar geen landingsvergunning meer noodig.

Er verschijnt een nieuw blad te Paramaribo „De Unie”, waarvan redacteurs zijn: H. Ferrier, R. C. Moll en A. L. R. Smit.

In een bijeenkomst in de vergaderzaal van de Staten te Paramaribo, heeft een commissie uit de burgerij besloten propaganda te voeren voor het denkbeeld een delegatie uit de Staten naar H.M. de Koningin af te vaardigen, met het verzoek Suriname's autonomie te grondvesten op de koninklijke rede van 6 December 1942.

Vier Chineseche verenigingen te Paramaribo hebben een fusie aangegaan, onder den naam van Fa Kiauw Lin Hap Foei. De vijfde Chineseche vereniging Chung Fa Foei Kon bleef zelfstandig bestaan.

De bevolking van Suriname bedraagt thans 191.628 zielen, bestaande uit 733 Europeanen in Nederland en 627 elders geboren, 74.823 inboorlingen, 34.516 Nederlandsch-Indiërs, 54.353 Britsch-Indiërs,

2.336 Chineezers, 2.592 anderen, 19.032 Boschnegers en 2.616 Indianen.

In Paramaribo is een vereeniging van afstammelingen van Nederlandsche kolonisten opgericht (V.A.N.K.) welke zich de stoffelijke en zedelijke verheffing der leden ten doel stelt.

De gouverneur heeft een Commissie ingesteld ter bestudeering van de mogelijkheid van uitvoering en van den vorm der daarvoor noodige bedrijven voor levering op groote schaal van voor den heropbouw van Nederland benodigde hout.

Behalve te Paramaribo is er eveneens een bioscooptheater op de plantage „Vigelantie” ten behoeve van de arbeiders van de beauietonderneming Smalkanden en Paramaribo. De eigenaar is een Britsch-Indiër Karamat-Alie.

Een wetsontwerp is in voorbereiding, dat voor Suriname beoogt werken tot inpoldering, plantklaarmaken van terreinen voor landbouw en veeteelt; reorganisatie van landbouwbedrijven, landbouwtechnische bijstand en voorlichting, electricificatie, sociale voorzieningen, een bananenbedrijf, ontwikkeling van den veeteelt, wetenschappelijke verkenningen van het boschgebied en luchtvaartrekening, reorganisatie van en bevordering der visscherij, bevordering van industrieën, reorganisatie van het onderwijs, immigratie en transmigratie, uitbreiding van het wegnennet, den bouw van een nieuw centraal ziekenhuis en vernieuwing van landsgebouwen. De kosten daarvan belooopen 30 miljoen gulden Ned. Courant of 42 miljoen Sur. Courant.

De stichting „Leidsch Universiteitsfonds” is bevoegd verklaard om bij een faculteit der letteren en wijsbegeerte te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de taal- en volkenkunde van Suriname (en Curaçao).

F. O. D.

Paramaribo. Waterkant, deel van het fort Zeeland.

In de week van 16 tot 23 Mei waren slechts „echo's" uit de Nederlandsche en de Nederlandsch-Indische perswereld te signaleeren. De Britsche kranten wijden alle aandacht aan de ontwikkeling in Britsch-Indië; zij onthouden zich van commentaar op de Indonesische moeilijkheden, waarschijnlijk in afwachting van de nadere beslissing omtrent het regeeringsbeleid in deze nieuwe parlementaire fase.

De Nederlandsch-Indische persstemmen:

In het blad „Uitzicht" (17 Mei), uitgegeven door den voorlichtingsdienst der Ned.-Ind. regering, komt de volgende visie voor op het Indonesische conflict:

„Indien de onderhandelaars in Batavia over voldoende werkelijkheidszin beschikken om niet vast te houden aan een bepaalde politieke constructie, als zij zich bewust zijn van de mogelijkheden tot samenwerking, die berusten op de gemeenschappelijke belangenfeer, kan ons land wellicht een eervolle toekomst met betrekking tot Indonesië tegemoet zien. Als wij zouden trachten onze soevereiniteit met geweld terug te winnen, zouden wij worden bestempeld als „koloniale fascist", die tevergeefs zouden vragen om enorme leeningen, die wij noodig hebben, terwijl ik er van overtuigd ben, dat elke geweldpolitiek tegen de nationalistische beweging zou falen. Er is slechts één oplossing en die is de koloniale politiek en economie prijs te geven".

Op de radiorede, die Dr. Van Mook op 21 Mei j.l. gehouden heeft, gaf „Het Dagblad" (Batavia), de volgende reactie: het blad drukt zijn voldoening uit over de in deze rede gedane aankondiging, dat men binnenkort zal beginnen met het raadplegen van de Nederlandsche, Indo-Chineesche en Indo-Arabische bevolkingsgroepen over de toekomst van Nederlandsch-Indië. Dit maakt een einde aan de gekoesterde vrees, dat de regering besluiten zal nemen zonder de bevolking te raadplegen. Het blad vervolgt dan met het uitspreken van zijn waardeering voor de woorden van den luitenant-gouverneur-generaal, in verband met zijn verklaring, dat in het nieuwe Indonesië er een plaats zal zijn voor iederen Nederlander, die begrip toont voor de gewijzigde omstandigheden.

Tenslotte onderstreept het blad Dr. Van Mook's oproep aan de bevolking tot geduld en vertrouwen, maar het waarschuwt van den oproep niet onmiddellijk te veel te verlangen.

In hetzelfde blad verscheen tevens een commentaar op de verkiezingsresultaten. Het blad is daarin van meening, dat de stemming over de motie-van-Poll in de

Tweede Kamer de meening van het Nederlandsche publiek betreffende het Indonesische probleem nagenoeg nauwkeurig heeft weergegeven, daar de overgrote meerderheid niet bereid was steun te verleenen aan een extreem conservatisme of een „politiek van den sterken arm".

Het blad verdenkt de leiders van de communistische partij er van, hun volgingen bevelen te hebben in de Gallup-proefverkiezing hun stem uit te brengen op de partij van den arbeid, teneinde deze partij een anti-climax te bereiden na de verkiezingen zelf. Het blad schrijft de opmerkelijke winst der communisten toe aan de na-weeën van den oorlog. Volgens „Het Dagblad" is deze winst er een bewijs van, dat de geestelijke ontwrichting uit de bezettingsjaren nog niet is overwonnen.

Het blad „Medanbulletin" van 22 Mei waarschuwt in een hoofdartikel tegen het plaats kiezen buiten de realiteit. Aanknappend aan het bezoek van Churchill aan Nederland, maant het zijn lezers aan nooit te vergeten, wat Engeland voor ons heeft gedaan. „Laat ons dat ook hier niet vergeten, want wat ware er van onze vrouwen en kinderen terecht gekomen zonder datgene, wat Engeland voor Indië deed?" Het blad wijst er op, dat de critiek die men op het Britsche Labourkabinet heeft, ook de politiek van de Nederlandsche en de Nederlandsch-Indische regering treft. Ook de Britten staan kritisch tegenover hun eigen regering, doch hun voorname gehoorzaamheid tegenover het bevel en hun correcte houding tegenover hun regering strekt hun tot een eer. Hetzelfde blad betwijfelt echter de juistheid van minister Logemann's uitspraak als zou de groep van Sjarir zulk een groote macht hebben. Het blad brengt hier-tegenover naar voren, dat de wezenlijke machthebbers op Java gezocht moeten worden in Soekarno en zijn desperado's, de Japanners en hun collaborateurs, die een volkomen fascistisch en anti-westersch bewind handhaven en inmiddels de ongevaarlijke en onbeduidende groep-Sjarir gebruiken ten behoeve van hun afmattingspolitiek en als democratische camouflage tegenover de labourgroepen in Engeland en Nederland en tegenover de arbeiders-organisaties in Amerika. Het blad acht het de plicht van de regering de volksvertegenwoordiging hierop te wijzen.

De te Soerabaya verschijnende „Nieuwe Courant" brengt hulde aan de zeldzame enkelingen, die te midden van revolutie, terroristische wandaden en corruptie, de vaste lijn van het grootsch historisch proces niet uit het oog verloren hebben. Een kleine kern van vertrouwen hield

stand tegen de afbrekende krachten van defaitisme en scepticisme. Ondanks de felle critiek en alle zoogenaamde provocaties gingen Van Mook en Sjarir voort met hun besprekingen, in het volle bewustzijn van hun zware verantwoordelijkheid. Ons past slechts om met eerbied en onomwonden ons vertrouwen in deze leiders uit te spreken, die een brug van goeden wil sloegen, waarover alle groepen elkaar de hand kunnen reiken.

De republikeinsche pers.

In de afgelopen week schreef „Merdeka" een hoofdartikel over den invloed van de Nederlanders op de Indonesische intelligentia, zelfs op die in republikeinsche regeeringskringen. Het blad stelt de inrichting van volksrechtbanken voor om „verraders" te berechten, die zich aan samenwerking „schuldig" maken. De samenwerkingsidee, aldus het blad, is immers slechts camouflage van een nieuwen vorm van Nederlandsche overheersing.

Rajat verdiepte zich in speculaties over de samenstelling van het nieuwe kabinet; „voor het geval, dat de twee sterkste partijen niet tot een coalitie komen," aldus dit republikeinsche blad, „bestaat er een groote kans, dat de Nederlandsch-Indonesische besprekingen niet zullen worden voortgezet, want de reactionaire richting wil de wapens gebruiken. Hoe dit verloop ook moge zijn, het zal op Indonesia zelf geen invloed hebben: voor ons is al dan niet erkenning van de onafhankelijkheid geen vraagstuk, dit is het slechts voor de Nederlanders, want zij staan voor de keuze: vriend of vijand."

Over het resultaat der verkiezingen schreef het in het Engelsch gestelde republikeinsche blad „Independent":

„De uitslag van de algemeene verkiezingen, met als hoogtepunt het aftreden van het kabinet Schermerhorn, doet ongetwijfeld de figuur van Van Mook op onaangename wijze in de lucht hangen. Het nieuwe kabinet, dat nu gevormd moet worden, zou — zelfs indien Schermerhorn en Logemann daarin zitting zouden hebben — de opdracht, welke aan Van Mook door de voorgangers van het nieuwe kabinet werd gegeven, begrijpelijkerwijs kunnen verwerpen. Wij vragen daarom in vollen ernst of de Indonesisch-Nederlandsche onderhandelingen in dit stadium en onder de huidige ongemakkelijke omstandigheden wel tot zeer veelbeteekenende, practische resultaten zullen leiden.

De beste methode (een methode, die tevens de gemoedsrust van allen ten goede zal komen) zou zijn: te wachten, totdat het nieuwe kabinet is samengesteld.

Daarna zal de oplossing van de Indonesische kwestie in de schoot der goden liggen."

De pers in Nederland:

Van Katholieke zijde (in het dagblad De Tijd) is in de afgelopen week critiek geleverd op de houding van het Nederlandsche volk ten opzichte van het Indonesische nationalisme. Het blad schreef, dat de parlementaire commissie-Van Poll niet anders heeft gedaan dan het Nederlandsche volk, n.l. zich blindstaren op het „verschrikkelijke onheil, dat de verraderlijke Japanners, de aan alle zijden gebonden en daarom zoo terughoudende Engelsche politiek en de uit iederen band

geslagen Javaansche terroristen alleen en in vereniging hebben aangericht." De parlementaire commissie heeft verzuimd zich nauwkeurig rekenschap te geven van het bestaan, den groei, den omvang en de kracht van het Indonesische nationalisme. Het blad wijst vervolgens op eenige tegenstrijdigheden, die te denken geven: de samenwerking tusschen Soekarno, Sjahrir en Sjarifoedin, hoewel zij tijdens de Japansche bezetting geheel aan elkaar tegenovergestelde houdingen hebben aangenomen; de tegenstelling tusschen Moslems en Christenen, waarvan steeds veel ophef wordt gemaakt, terwijl in Sjahrirs „kabinet" toch drie Christenen zitting hebben; de regionale animositeit tusschen Javanen, Soendaneezen en Madoereezen en de veel sterkere tusschen Sumatranen en Javanen, terwijl twee prominente leiders op Java toch Sumatranen zijn en bovendien nog Christenen. Het blad schrijft voorts, dat het een gevaarlijke misvatting is om te denken, dat Nederlanders en Indonesiërs in de Buitengewesten rustig als van ouds naast elkaar voortleven. Men dient zich er rekenschap van te geven, „dat het nationalisme in de Buitengewesten niet anders is dan op Java en Sumatra, behalve in de thans gevolgde methode, die zeer waarschijnlijk dezelfde zou zijn als op Java, indien de Japanners in de Buitengewesten dezelfde kansen hadden gehad en gebruikt om de wilde jeugd te trainen en ruim van wapenen te voorzien."

Het is de hoofdzaak, aldus De Tijd, dat het Indonesische nationalisme overal in Indië de stuwende kracht in den ontwikkelingsgang vormt. De Westersche volken hebben zich nooit genoeg gerealiseerd, welke uitwerking indertijd de Japansche overwinning op Rusland heeft gehad op het nationalistische bewustzijn ook in Nederlandsch-Indië; evenmin weet men thans in Nederland welken invloed het enorme prestigeverlies van 1942 en de onmachtige terugkeer van het Nederlandsche gezag in September 1945 hebben gehad.

Het blad besluit zijn betoog dan met er op aan te dringen, dat men in Nederland zich verdiepe in den groei, de waarde, de plichten en de rechten van het Indonesische nationalisme.

Onder den titel „Ondulbaar" wijdt „Het Dagblad" te Den Haag op 22 Mei een scherp artikel aan het optreden der Engelschen op Java. Het blad schrijft hierin o.m.: „Lord Louis Mountbatten heeft het durven bestaan den minister van voedselvoorziening te Bombay, Dinkar Desai, naar Java te zenden teneinde daar met Sjahrir besprekingen te voeren over diens aanbod 500.000 ton rijst aan Britsch-Indië te leveren. Men moet dit eens even rustig overdenken. Wat gebeurt hier precies? Terwijl de geheele wereld en dus ook de Hooge Regeering te Londen de Nederlandsche souvereiniteit in Indië officieel heeft erkend, worden, met voorbijgaan van onze wettige regeering, door Lord Louis Mountbatten onderhandelingen gevoerd met een republikeinschen rebel, want daarop komt het in de praktijk toch neer, hoezeer men ook in bloemrijke taal de functie van Sjahrir tracht te verdoezelen. Was het al niet erg genoeg, dat Mountbatten bij zijn bezoek aan Batavia in de laatste dagen van April genoegelijk ten huize van een vriend met Sjahrir heeft zitten keuvelen? Den volgenden dag werd bekend ge-

maakt, dat het terugtrekken van Britsche en Britsch-Indische troepen van Java verder zou afhangen „van den uitslag der politieke besprekingen, welke thans voortgang vinden." Deze mededeeling heeft toen reeds in breede kringen — behalve in Nederlandsche regeeringskringen — ergernis verwekt. Engeland heeft de opdracht der geallieerden uit te voeren: de Japanners van Java weg te voeren. Maar Lord Louis Mountbatten heeft het noodig gevonden daarbij de „politieke besprekingen" in te schakelen. Dit viel reeds geheel buiten zijn bevoegdheid. Deze dingen gebeurden eind April."

„Maar wat nu te denken van dezen nieuwen stap van Lord Louis Mountbatten, van dezen tweeden, brutalen slag in het gezicht van onze wettige en als soeverein erkende Nederlandsche en Indische regeerders? Wij achten dit onduelbaar en wij en duizenden met ons, teekenen tegen dit optreden ernstig protest aan."

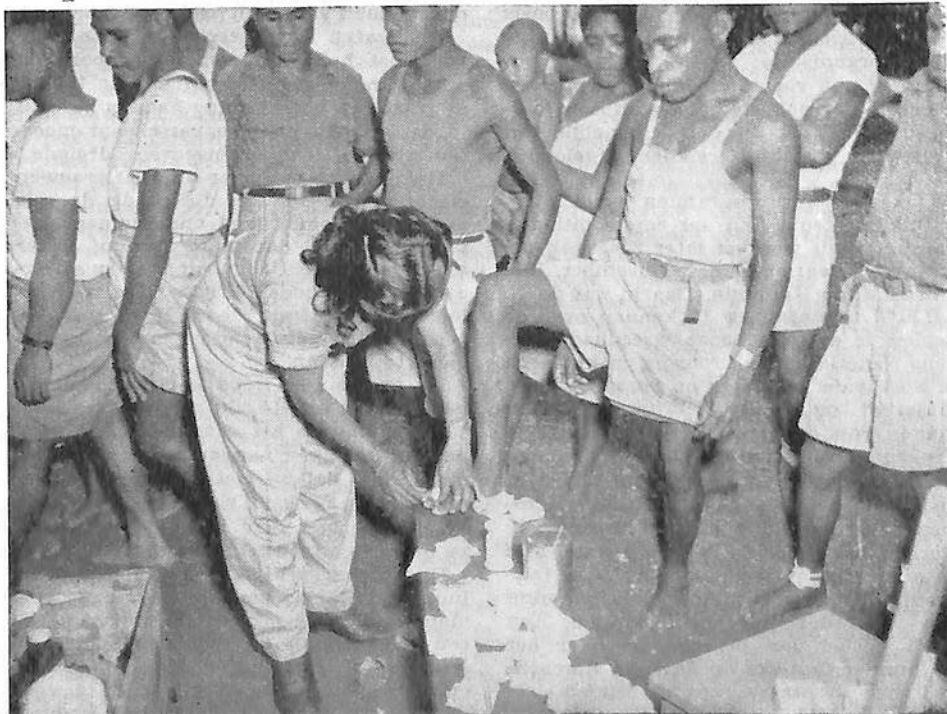
„MET TWEE MATEN".

Naar aanleiding van de laatste radiorede van Dr. Van Mook schreef het Algemeen Handelsblad van dezelfde datum, dat hier met „twee maten gemeten werd", n.l.: Dr Van Mook heeft in de radiorede verklaard, dat met verschillende bevolkingsgroepen in Indië contact zal worden opgenomen, met de Buitengewesten, met de Chineezzen en Arabieren en met de Nederlanders op Java, die nu geacht kunnen worden in vrijheid te kunnen samenwerken.

Geldt dit voor de rest van Indië, dan moet dit ook toegepast worden op Java en Sumatra", zoo schrijft het blad. „Su-

matra zal eerst bevrijd moeten worden van den chaos, alvorens sprake zal kunnen zijn van een dergelijk vrij overleg. Doch," zoo vraagt het blad zich af, „is de „republiek" van Soekarno en Sjahrir de vrije expressie van een tot vrij oordeel in staat gestelde bevolking? Daarvan kan geen sprake zijn. Niettemin gelooft minister Logemann dat deze opgedrongen staatkundige figuur beschouwd kan worden als de vertolking van het diepe verlangen naar nationale zelfexpressie. Doch gronden voor deze stelling worden niet nader aangevoerd en de waarnemingsmogelijkheden buiten de bezette zones zijn gering of totaal afwezig."

„Bovendien", aldus het Algemeen Handelsblad, „begint zich in de bevrijde gebieden een inheemch partijwezen in vrijheid te ontwikkelen, dat elders, waar de „republiek" tegen andersdenkenden terreur uitoeft, niet tot ontplooiing kan komen." „Zoo blijkt nu het bestaan van een Inheemsch nationalisme, dat andere staatkundige oplossingen wenscht dan de „republiek". Moeten deze stemmen eenvoudig veronachtzaamd worden? Moeten deze vrije groepen bij voorbaat worden onderworpen aan de „republiek" van Japansch maaksel? Kan de regeering dat verantwoorden?" Het artikel eindigt dan met: „Dr. Van Mook heeft in Batavia verklaard, dat de nieuwe Nederlandsche regeering mogelijkerwijze gebaseerd zou kunnen zijn op een roomsch-roode combinatie, d.w.z. op die van de geestverwanten der voorstemmers van de motie-Van Poll. Misschien is hier de wensch de vader der gedachte. Maar de feitelijke onrechtvaardigheden ten aanzien van de bevolking van Java kunnen daardoor niet terzijde worden geschoven. Het recht op vrij overleg, dat ook voor overig Indië en nu gelukkig ook voor de Nederlandsche groep daarginds wordt erkend, en dat tot een constructieve rijksconferentie moet leiden, mag aan Java en straks aan Sumatra niet worden onthouden."

Een N.I.C.A.-verpleegster behandelt hier op N.-Guinea de minder ernstige wonden van de inkeemschen.

Eindelijk belangstelling

voor de Nederlanders in Siam

Direct na de capitulatie en nog lang nadien, was het moreel der mannen in Siam zeer goed. Dat is de algemeene opinie van vele gezaghebbende bronnen, waaronder ook de opinie der geestelijke verzorgers, die ik gesproken heb. De postverbindingen waren goed en regelmatig en gaven duizenden positief steun.

Eind October begonnen zich de verschrikkelijke onlusten van Soerabaia, Magelang, Semarang af te spelen. De berichtgeving daarover was slecht, zoowel in Indië, als naar Nederland, als naar het buitenland, als naar Siam.

Maar de mannen in Siam dachten, dat zij alleen niets te hooren kregen en werden verontwaardigd. Hier begon het gevoel van uitgeslotenheid.

De onlusten groeiden tot tragedien uit te Soerabaia en in heel Midden-Java. De berichtgeving daarover was slecht, zoowel in Indië, als naar Nederland, als naar het buitenland, als naar Siam.

En de mannen in Siam dachten alweer, dat zij alleen geen of onbetrouwbare officieele berichten kregen, herlazen de treurige, alarmeerende brieven, die ze persoonlijk wél kregen en kwamen letterlijk en figuurlijk in het geweer.

In October werd te Bangkok besloten tot oprichting van de N.I.B.E.G. (Ned. Ind. Bond van Gemobiliseerden en Geïnterneerden), onder voorzitterschap van den heer C. H. den Hertog. Medio November bedroeg het aantal leden al 7.000 man. Het doel was aantrekkelijk:

Het gevoel van lotsgemeenschap tusschen gemobiliseerden en geïnterneerden te bestendigen, die 3½ jaar lang van hun vrijheid beroofd waren en goed en kwaad deelden;

deze bestendiging te gebruiken als basis voor een sociaal voelende en sociaal werkende organisatie;

op te komen voor de belangen der leden, voor die der nabestaanden van onze oorlogsdooden, voor die der lichamelijke- en geestelijke slachtoffers der afgelopen jaren.

Ook het werkprogramma vond sympathie en steun. Een der eerste uitingen van activiteit was het later zoo vaak gewraakte telegram van 3 November 1945 aan H.M. de Koningin. Daarin gaf de N. I.B.E.G. zijn afschuw te kennen over de gepleegde extremistische wreedheden jegens Nederlandsche vrouwen en kinderen te Soerabaia en elders en verzocht Hare Majesteit onbepékt gebruik te willen maken van de diensten der ex-krijgsgevangenen die „grootendeels volkomen weder in staat en bereid waren iedere opdracht energiek uit te voeren en (deswege) verlangend zoo vlug mogelijk te worden ingeschakeld bij het herstel van de orde, rust en wederopbouw”. Dit telegram had ongetwijfeld de instemming van velen der duizenden mannen. Een sterk gevoel van bezorgdheid over het lot hunner families op Java en Sumatra had hen bevangen en zij wilden iets doen, om te helpen. Groot was het aantal dat zich op gaf voor training, toen op 26 November het antwoord van de Koningin o.a. meldde: „Het ligt in het voor-

nemen, en daaraan is reeds een begin van uitvoering gegeven, de ex-krijgsgevangenen, die daartoe lichamelijk en geestelijk in staat zijn, in te schakelen bij de herbevestiging van het gezag in dit overzeesche gebiedsdeel.”

Een eerste Java-echelon werd gevormd van troepen, bewapend met lichte infanterie-wapens, en zij werden door de Engelschen getraind in de jungle-oorlogvoering. Deze training was vrij zwaar, zoodat velen zich moesten terugtrekken. Maar de animo was groot genoeg, om aanvulling verzekerd te houden en zelfs een tweede, het Sumatra-echelon, te vormen.

Waren deze troepen inderdaad kort na hun training opgeroepen, zij zouden stellig een goed moreel hebben getoond en in alle opzichten hun plicht hebben gedaan.

Maar de moeilijkheden, vooral op Java namen toe, culmineerden in het drama van Midden-Java en nóg werden de Siammannen niet ingezet! Verbittering kreeg hen in haar greep en de belangstelling voor de training verflauwde.

Trouwens, er waren geen wapens genoeg aanwezig voor de oefening, geen stukken van uitrusting, geen trucks voor vervoer naar goede oefenterreinen.

„Hoe kunnen wij op deze manier bruikbare militairen worden?” vroegen de mannen zich af.

In dit stadium kwamen de 4500 vrouwen en kinderen aan — de eersten op 23 December —, die zoo vreeselijke onderzinkingen hadden opgedaan in de Midden-Javakampen en tijdens haar transport van deze kampen naar de kust. Deze evacués werden naar Siam vervoerd om redenen van veiligheid en lijfsbehoud.

Het waren Europeesche- en Indo-vrouwen met haar kinderen, maar ook een aantal Indonesische gezinnen, die tijdens de troebelen bescherming hadden gezocht in de kampen en mee verscheept moesten worden, toen levensgevaar dreigde.

Daar waren er onder de 1500 vrouwen slechts ongeveer 300, die gráág de reis naar dit vreemde land ondernamen, omdat zij wisten, dat man, zoon of vader haar daar wachtte en zij gezinshereeniging zouden krijgen. Dit was belófd. Daaromtrent hoeft na de vele betrouwbare getuigenissen géén twijfel meer te bestaan.

De groote rest vond het voornamelijk best om ver weg te zijn uit de gevaarlijke zóné, al duurde het een heelen tijd voor het tot menigen eenvoudige van geest doordrong, dat ze niet in B a n d o e n g, maar in B a n g k o k zaten en dat er werkelijk geen bus naar Tjimahi liep, zooals ze te goeder trouw dachten!

De ontvangst liet aan hartelijkheid en hulpvaardigheid niets, maar dan ook niets, te wenschen over. De vrouwen waren er eenvoudig door overweldigd, plotseling weer met hoffelijkheid bejegend en door vriendelijke zorg omringd te worden. Zij, die gezwóegd en geslóofd hadden onder de Japs, die zelf met de zwaarste koffers hadden gesleept en gesjóuwd om nog iets van haar bezittingen te redden,

zij ondervonden nu, dat het zware werk haar uit de hand werd genomen en ieder bereid was haar het leven weer dragelijk te maken. Aandoenlijke hereenigingen brachten mannen en vrouwen, moeders en zoons, kinderen en vaders weer tot elkander. Voor het eerst na vele jaren kon men samen het Kerstfeest vieren. Er viel zooveel te vertellen, zooveel te verkenen. Zou de wereld werkelijk weer normaal gaan draaien, óók voor hun bestaan?

Dat bleek moeilijk te verwezenlijken. Slechts heel weinigen lukte het aanvankelijk echt bij elkaar te komen, onder één dak, in gewoon gezinsverband. De meerderheid der vrouwen, die haar gezin in Siam had kunnen hereenigen, werd „ergens” in een kamp ondergebracht, ver van de stad, ver van het kamp, waar de man zat.

In het gunstigste geval kreeg de man een paar dagen verlof, om naar zijn gezin te gaan. De terugkeer maakte zijn kamp-leven des te zwaarder te dragen.

De leiding zag bergen en bergen van onoverkomelijke moeilijkheden en wist niet de samenwerking te vinden, om de problemen op te lossen... voor anderen dan zich zelf. Dat maakte de waardeering voor het gros der leiders, die toch al gering was, weinig beter. Het gemis aan vertrouwen in de Siam-leiding was „zoowel onder de officieren als manschappen zeer verbreid”. Men betreurde het ten zeerste, dat „vanuit Nederland of Australië geen nieuwe leiding voor de ex-P.O.W.'s gestuurd werd en de oude en verouderde militaire levenswijze voortging naar rang en anciënniteit in plaats van naar karakter en bekwaamheid. Velen tegenwoordig leiding-gevende figuren wordt slaphed, gebrek aan moed enz. verweten, zoowel voor als na de capitulatie van Indië. Hoewel natuurlijk vele feiten niet met de waarheid zullen overeenstemmen, moet gebrek aan vertrouwen en eerbied een onoverkomelijk bezwaar zijn voor een goede, snelle en eerlijke regeling der huidige problemen en vormt het de beste voedingsbodem voor een slechte stemming”.

„Daar kwam bij, dat van Nederland uit zeer langen tijd niets voor de ex-P.O.W.'s gedaan werd.”

Al deze „aanhalingen” zijn genomen uit de inleiding van het rapport der Medische Missie van het Nederlandsche Roode Kruis, een inleiding, noodzakelijk voor de beeldvorming „van den geestelijken achtergrond, waartegen het leven der Nederlanders in Siam zich afspeelt”.

Onze indruk was en blijft, dat er een slechte stemming heerschte in Siam.

Lx.

DWAZE GERUCHTEN.

Herhaaldelijk hoort men vertellen, dat mevr. Sjahrir een schoonzuster van dr Van Mook zou zijn. Deze geruchten missen elken grond. De heer Van Mook heeft vele fouten gemaakt, maar een dergelijke fout mag men hem toch niet aanrekenen.